

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ В УКРАЇНІ

***Воробйова Т.В., студентка*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Пшениця – одна з найбільш давніших культур на земній кулі. Серед найважливіших зернових культур вона за посівними площами займає в Україні перше місце і є головною продовольчою культурою. Це свідчить про її необхідності у задоволенні людей високоякісними продуктами харчування.

Основне призначення озимої пшениці — це забезпечення людей хлібом і хлібобулочними виробами.

Врожайність озимої пшениці в середньому по Україні складає 37,6 ц/га, а в Ліссостепу – 47 ц/га. Навіть врожайність ярої пшениці, яка не дуже розповсюджена в Україні, цього року склала в середньому 28,8 ц/га, а в Ліссостепу - 38,5 ц/га. З одного боку рекордний врожай начебто може тиснути на ціни, але з іншого боку Україна має достатній резерв хліба і кормів, що особливо цінне в умовах війни.

За даними Державної служби статистики у 2014 році вітчизняні аграрії засіяли озимим зерном 8,1 млн га, що на 3,5% менше, ніж у попередньому сезоні. Площі під пшеницею скоротилися на 0,2% (до 6,7 млн га), житом - на 4,3% (до 0,3 млн га), ячменем - на 19,5% (до 1,1 млн га). Зменшення площ посівів озимих культур пояснюється тим що знизилась їх прибутковість і рентабельність. Через високий врожай (в 2013р. Україна збрала близько 60 млн т зернових) і падіння закупівельних цін на світових біржах, пшениця в країні знизилася в ціні на 16% (до 1,6 тис. грн/т). Ячмінь і жито подешевшали на 10-15% (до 1, 7-1, 8 тис. грн/т).

Зокрема, рентабельність вирощування пшениці в 2013 р. знизилась на 5,7%. Ціни на пшеницю, в цілому, корелюють з цінами на кукурудзу, відрізняючись лише менш суттєвими коливаннями.

У середньому інвестиції в гектар озимої пшениці в 2013-2014рр. МР збільшилися на 8% - з 746 до 805 USD. В першу чергу, дане збільшення пов'язане із зростанням витрат на добрива на 9%, оренди землі - на 8%. За даними аналізу, спостерігалось збільшення інвестицій

---

* Науковий керівник – Луценко О.А., к.е.н., доцент

в НРК у фізичному вимірі з 165 до 173 кг / га діючих речовин. Зміни середньої собівартості 1 тонни озимої пшениці в 2013-2014рр. МР корелювали з підвищенням витрат на гектар і виросли на 10% - з 159 до 175 USD / т.

У 2014-2015рр. МР, згідно з прогнозом, очікується в середньому зниження витрат на гектар озимої пшениці на 12% - до 706 USD, із супутнім зниженням витрат на виробництво 1 тонни зернової до 133 USD. Ключовими причинами планованого зниження є скорочення витрат на добрива на 14-20% (в середньому на 18%), оренду землі - більш ніж на 30% і аналогічно витрат, пов'язаних з прибиранням та обробкою землі.

Обстеження посівів озимих зернових культур показує, що сходів отримано на площі 7,7 млн га (97% до посіяних), з них в доброму та задовільному стані знаходиться 6,3 млн га (82%), в слабкому і зрідженому стані - 1,4 млн га (18%). За експертною оцінкою 3% посівів (260 тис. га) не утворили сходів. Найбільше таких площ в Миколаївській, Кіровоградській і Луганській областях. В цілому посіви озимих культур перебувають у стані неглибокого зимового спокою. За розрахунками агрометеорологів критична температура вимерзання озимої пшениці становить мінус 15-17 °С, озимого ячменю - мінус 10-12 °С; озимого жита - мінус 17-18 °С. Таким чином, подальший стан озимих зернових культур буде повністю залежати від температурного режиму, наявності і величини снігового покриву і вимагає проведення постійного моніторингу, насамперед у місцях з найбільшою ймовірністю прояву несприятливих явищ.

Вся посівна площа сільськогосподарських культур в усіх категоріях господарств під урожай 2015 прогнозується в межах 27,2 млн га або на рівні минулого року. За попередніми даними Державної служби статистики валовий збір зернових і зернобобових культур в Україні становить 63 млн 798 тис. тонн при врожайності 43,6 ц/га.

Отже, озима пшениця - має важливе для національної економіки значення. Вона використовується в трьох основних і дуже важливих напрямках. По-перше, вона має продовольче значення, бо хліб та хлібопродукти є одним із основних продуктів харчування населення України. По-друге, зерно є високопоживним кормом для тварин, тому воно виступає важливим складовим елементом кормової бази тваринництва. Тому від розвитку виробництва зерна в значній мірі залежить економічна ефективність галузі тваринництва. По-третє, зерно є сировиною для багатьох галузей національної економіки: хлібопекарської, борошномельно-круп'яної, макаронної тощо.